

MiRA

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Oslo 26.09.12

Deres ref: 201200643

Høringsuttalelse vedrørende NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling

MiRA Ressurscenter for kvinner med minoritetsbakgrunn (MiRA-Senteret) takker for muligheten til å komme med høringsinnspill til NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling. MiRA-Senteret var ikke oppført som høringsinstans, men ønsker allikevel å komme med en uttalelse da vi mener vi gjennom vårt arbeid har opparbeidet oss en erfaring og kompetanse som er særlig relevant for den aktuelle NOU-en. Vi har i e-post datert 13.09.2012 bedt om at departementet fører opp MiRA-Senteret som høringsinstans for lignende saker, og bedt om utsatt frist. Utsatt frist, til 27.09.2012, ble innvilget av Tone Julie Kvikstad i e-post datert 13.09.2012.

MiRA-Senteret opplever at utvalget kommer med en rekke gode anbefalinger. Vi vil her begrense oss til å kommentere utvalgets anbefaling om økt kulturkompetanse og kultursensitivitet i barnevernet, samt komme med innspill til utvalgets anbefaling om mer forskning.

MiRA-Senterets utgangspunkt

MiRA-Senteret er et ressurscenter og møtested for minoritetskvinner i alle aldre. Senterets virksomhet er tuftet på idealet om et likestilt samfunn der alle mennesker – uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, kultur og seksualitet – har like muligheter og rettigheter. MiRA-Senteret tilbyr kriserådgivning til kvinner som lever med vold i familien, og kvinner som har brutt ut av voldelige forhold. Senteret tilbyr også kurs og organiserer samtalegrupper om tema som alternativer til vold i barneoppdragelsen, rettigheter i forbindelse med skilsmisse samt generelle rettigheter og plikter i det norske samfunnet.

Kulturkompetanse og kultursensitivitet i barnevernet

Utvalget peker på at det kreves hurtig oppbygging av vid og varierende kulturkompetanse, kultursensitivitet og språkkompetanse i barnevernet. Videre anbefaler utvalget at oppsøkende arbeid og opplysningsvirksomheten fra det kommunale barnevernet intensiveres, særlig for å nå ut til barn med minoritetsbakgrunn

MiRA-Senteret støtter disse anbefalingene, men vil bemerke faren ved å legge for stor vekt på kultur. Utvalget er ikke fremmed for denne faren, noe som kommer tydelig frem i følgende avsnitt i kap.

5.3.2:

”Den enkelte barnevernsarbeider må beherske kunsten å se hver enkelt familie med nysgjerrighet og interesse for at de skal føle at de blir møtt uten fordømmelser, og uten å bli sett på som representanter for en tradisjon eller kultur som har predefinerte problemer.”

Det finnes oss bekjent ikke belegg for å si at den relativt høye andelen barn med minoritetsbakgrunn som er i kontakt med barnevernet kan forklares gjennom kulturalysener. Enkelte familiers bakgrunn fra krig og forfølgelse, langvarig fattigdom og ustabil arbeids- og bosituasjon er i de fleste tilfeller viktigere forklaringsvariabler enn kultur. Økt kulturkompetanse og kultursensitivitet må forstås som et redskap for å bedre kommunikasjonen med de berørte familier, men man skal være forsiktig med å forklare oppdragervold med bakgrunn i opprinnelseslandets kultur

Anbefaling om mer forskning

Utvalget foreslår at det forskes mer på barneverntjenesten, og da spesielt på terskler og tiltak som brukes i barnevernet. Spesielt anbefales det å forske på barn med minoritetsbakgrunn. MiRA-Senteret vil i den forbindelse gjerne komme med noen innspill til tema som vi opplever å være for lite belyst i dag.

1. Hensiktsmessig kategorisering

For at forskningsresultatene skal kunne bidra til en bedret forståelse, er det svært viktig å etablere hensiktsmessige kategorier for sammenligning mellom grupper. Inndelinger som ”innvandrere” ~ ”ikke-innvandrere” eller ”familier/barn med minoritetsbakgrunn ~ familier/barn uten minoritetsbakgrunn” fremstår som lite fruktbart. Det er viktig å skille mellom mennesker som innvandrer på grunn av krig eller forfølgelse i sitt hjemland, og mennesker som kommer til Norge av andre grunner. Videre kan det være hensiktsmessig å skille mellom grupper med ulik botid. En spesielt viktig faktor som bør tas hensyn til i

oppdelingen av grupper, er hvorvidt barnet som den enkelte sak gjelder selv har opplevd krig eller annen type alvorlig voldelig konflikt. En slik kategorisering vil kunne gi et mer nyansert bilde av hvorfor det er en overhyppighet av barnevernssaker i enkelte grupper, vise vei til gode universalforebyggende tiltak samt gi hjelpeapparatet et bedre grunnlag for å vurdere hvilke konkrete hjelpetiltak som er best egnet i den enkelte situasjon.

2. Barnevernets ivaretagelse av foreldrene

Utvalget anbefaler at det forskes mer på hvordan barnevernet ivaretar foreldre gjennom forløpet fra hjelpetiltak, ved og etter omsorgsovertakelse, særlig for minoritetsfamilier. MiRA-Senteret vil her legge til at det særlig bør ses på hvorvidt barnevernet formidler kriteriene for omsorgsovertakelse og eventuell tilbakeføring til familien tydelig nok. Vi har inntrykk at minoritetsforeldre som er i kontakt med barnevernet ofte er usikre på hvilke forhold som er utslagsgivende for barnevernets "innblanding" i familielivet. Vi får tilbakemeldinger som tyder på at en del saksbehandlere, barnevernsskuratorer og sosionomer i stor grad vurderer familielivet ut ifra en norsk norm, hvor avvik fra det "typisk norske" blir betraktet som noe negativt. Vi stiller spørsmål ved om barnevernet, i deres kontakt med foreldrene, er gode nok til å formidle hvilke forhold som er av faktisk betydning for barnevernsaken.

3. Omsorgspersonens/personenes livssituasjon

Utvalget fremhever i kapittel 3 – Utvalgets redegjørelse for generelle perspektiver – at det fra faglig hold er blitt fremmet krav om at man i vurderingene [av omsorgsovertakelse] må ta hensyn til hvordan generell fattigdom genererer omsorgssvikt og uakseptabel foreldrepraksis. Utvalget siterer Andenæs, som sier at det er "*...nødvendig å bygge opp kunnskap om levekår som kan fremstå som relevant for barnevernet, ved at økonomi, arbeid og bolig ikke bare reduseres til ytre faktorer som påvirker barns utvikling – og som andre instanser har ansvar for – men inngår i den komposisjon som er et barns liv*".

MiRA-Senteret har, gjennom vår mangeårige kontakt med minoritetskvinner, ofte sett hvordan en vanskelig økonomi og usikre boforhold påvirker både barn og foreldre direkte, men barna også indirekte, ved at foreldrenes kamp for å sikre tilfredsstillende materielle vilkår gjør foreldrene mindre mottakelige for barnas, skolens og evt. hjelpeapparatets signaler om at barna ikke har det bra. Foreldrene klarer ikke å kjempe alle kampene på en gang, og endringstiltak som tar sikte på å øke foreldrenes/forelderens omsorgskompetanse

kan ha liten effekt dersom foreldrene/forelderen opplever at det mest prekære behovet er å oppnå trygghet for familien i form av endret bosted eller bedret økonomi.

Vi vil her spesielt fremheve den situasjon som en del alenemødre befinner seg i når det gjelder bosted, og da spesielt kvinner som har opplevd vold fordi de har fluktet fra krig eller har brutt ut av et voldelig forhold. Vi opplever at en del av kvinnene som kommer til oss har vanskelig for å finne bosted hvor de kan føle trygghet. Dersom kvinnene har en svak økonomi og lite nettverk, blir gjerne en kommunal leilighet eneste løsningen. Vi får tilbakemeldinger om at de kommunale leilighetene ofte oppleves som utrygge, kvinnene lever i frykt både for seg selv og barna på grunn av det de oppfatter som et "dårlig nærmiljø". Frykten gjør dem slitne, om mindre mottakelige for hjelp på områder som de selv oppfatter som mindre prekære. Vanskelighetene med å finne bolig er nok spesielt fremtredende i hovedstaden, men vi nevner det her da vi mener det belyser et viktig poeng: vi mener omsorgssvikt kan forebygges ved å på generelt basis bedre fattige menneskers livssituasjon. Videre, at barnevernet og andre kommunale instanser som eksempelvis sosialkontoret, kan forebygge omsorgssvikt ved å innlede samarbeid på et tidlig tidspunkt.

På denne bakgrunn foreslår vi at det forskes mer på hvordan generell fattigdom, spesielt i form av dårlig tilknytning til arbeidslivet og vanskelig bosituasjon, kan generere omsorgssvikt og uakseptabel foreldrepraksis. Særlig anbefaler vi å undersøke forholdene for aleneforeldre og familier med flyktningbakgrunn, og at forskningen ikke snevres ned til hvilke tiltak barnevernet kan gjennomføre men heller ser på samfunnet som helhet og hvordan samarbeid mellom barnevern og andre instanser kan skape synergieffekter.

4. Saksbehandlingstid – hvilken rolle spiller ventetiden i de involverte barna og foreldrenes liv?

Utredningen berører så vidt vi kan se ikke spørsmålet om hvordan ventetid – i forbindelse med saksforberedelse, «kø» i rettsapparatet og lignende spiller for barnas utvikling og tilknytning til foreldrene og annen slekt. Vårt inntrykk er at tid er en svært viktig faktor i barnevernssaker. Problemstillingen berøres til en viss grad, i utredningen av hvorvidt det bør settes en grense for hvor lang tid de minste barna skal være i fosterhjem før adopsjon vurderes.

MiRA-Senteret mener det er viktig å også se nærmere på

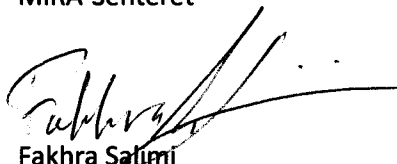
- hvordan ventetiden påvirker barn og foreldre,

- hvor mye av ventetiden som skyldes forhold som ikke er direkte knyttet til de involverte parter og nødvendig saksbehandling ("kø-tid"), og
- hvorvidt tiltak i form av redusert ventetid kan bidra positivt til barnas utvikling og evt. lette tilbakeføring til biologiske foreldre.

MiRA-Senteret takker for anledningen til å komme med innspill i forbindelse med NOU 2012:5, og håper senterets bemerkninger tas i betraktning.

Med vennlig hilsen

MiRA-Senteret

Fakhra Salimi

Leder